

ДИМО КИСЬОВ

СЪБРАНИ СЪЧИНЕНИЯ

/Произведения ранна редакция/

Том 26

СРЕБЪРНАТА ЧЕШМА

СБОРНИК РАЗКАЗИ И НОВЕЛА

София – 2018 –

Том/Книга	Наименование на произведението	Жанр	Тематика	Бр.стр/А4	Забележки
ЧАСТ I		©ДИМО КИСЬОВ - СЪБРАНИ СЪЧИНЕНИЯ			Стр. А4, средно 1800 зн.
1	Козирог	Автоб.	Мемоар.	677	в 2 Тома, 3 Части
1A	Автобиографична книга	Автоб.	Мемоар.	65	1987
2	Сребърната чешма	Роман	Съвр.-ист.	300	
3	Да убием енотовидно куче!	Роман	Съврем.	238	
4	Сънят на професор Техникус	Повест	Фантаст./	107	/Фейлетонна
5	Долината на авлигите/	Роман	Съврем.	236	Скици от едно лято/
6	Светилището на Залмоксис/ /Долината на божурите/	Повест	Дет.юн.	104	Книга за деца и старци/
7	Магическият конник /За кан Тервел/	Роман	Историч.	176	CD- проф.В.Бешевлиев, 1966
8	Севастът от Урвич	Повест	Историч.	107	ц.И.Шишман/севаст Огнян
9	Борисин/ - Древно-съвременна смехория	Комедия	Фарс	64	/Залмоксис
10	Тъй вярно!	Роман	Воен.мем	200	
11	Офлаг-8	Сборник	Воен.мем		CD-Реценз., Откъс,1958-1959
11_1	Пленникът от Дам-1	Роман		227	Печат.изд. 1958; 1966
11_2	Отливът	Роман		215	Печат.изд. 1959
11_3	Офицер на Негово Величество	Автоб.	Мемоар.	109	Печат.изд. 2001
12	Романи за обществото и индустрията	Сборник	Съврем.		/1943-1974/
12_1	Щастието не идва само	Роман		355	Печат.изд. 1960
12_2	Времената се менят от нас	Роман		204	1974
13	Алиген /И ние спортувахме/	Роман	Дет.юнош.	183	Печат.изд. 1968; 1974
14	Романи за спорта	Сборник			
14_1	Никола Петров-Най силният човек на века	Роман	Биограф.	181	Печат.изд. 1972; 1978
14_2	Тежки юмруци	Роман	Съврем.	230	Печат.изд. 1971
15	Сценарии и пиеси - Военно-мемоарни				
	Офлаг - 8	Лит. сцен.		67	
	Тъй вярно!	Сценар.		54	
	Пленници	Пиеса		70	
16	Пиеси - "Богомили"	Пиеси	Историч.		
	Апокрифна хроника за императора...	Пиеса		85	Алекси и Василий врача
	Василий - Драматична новела	Рад.-пиес.		22	
	Василий - Радио-пиеса /45 мин./	Аудио-CD			БНР, Радио-театър, 1986
17	Пиеси - Исторически	Сборник			
	Борил	Пиеса		68	
	Князът на Карвуна	Пиеса		64	
	Призраци в старата баня	Пиеса	Легенда	64	
	Амира	Пиеса	Рецитал	49	За Каварн. въстание-1877
	Дучов кръст	Радио	Пиеса	20	
18	Открадването на Дионис	Роман	Съвр.-ист.	241	Печат.изд. 1977
19	Еретици	Роман	Историч.	212	Печат.изд. 1996
20	Писателят в Каварна	Сборник	Съвр.-ист.		
	Хижа над морския бряг	Очерк		41	
	Добротица		Историч.	9	Незавършено произведение
	Каварна	Очерк	Съвр.-ист.	40	Печат.изд. 1979
	Карвунска Хора	Очерк	Съвр.-ист.	68	Печат.изд. 1981
	Из "История на град Каварна"	Сборник	История	58	Печат.изд. 1984
	Научна сесия за Каварн. въстание	Изследв.	Историч.	11	Печат.изд. 1977 /Скан./
	Чиракман-Карвуна-Каварна	Сборник	Историч.	20	Печат.изд. 1982 /Скан./
	Археолог	Докум.	Археол.	52	1976-1977 /Скан./

Том/Книга	Наименование на произведението	Жанр	Тематика	Бр.стр/А4	Забележки
ЧАСТ II ©ДИМО КИСЬОВ - СЪБРАНИ СЪЧИНЕНИЯ				РАННА РЕДАКЦИЯ	
21	Адмирал Ушаков/	Роман	Историч.	208	/Битката при Калиакра
22	Кладата	Роман	Богомили	169	
23	Нашата махала	Роман	Воен.мем	262	
24	Необикновена екскурзия	Роман	Съвр.-ист.	247	Печат.изд. 1969
25	Лирика 1941-1947г.			62	/Скан./
26	Сребърната чешма	Сборник	Морски	90	9-Разказа и една новела
27	Другата диплома	Пиеси-сц.	Съврем.		За строителство
	Замъкът на нашите мечти	Пиеса		82	
	Божурите ще цъфнат отново	Сценарий		85	
	Дворец на слънцето	Пиеса		73	
28	Богомили	Пиеси	Сборник	Историч.	
	Еретици	Пиеса		47	
	Еретикът	Пиеса		48	
ВСИЧКО: СЪБРАНИ СЪЧИНЕНИЯ В 29 ТОМА /33 КНИГИ/					

Съставители: Райна Стефанова Кисьова (1921-2013); Веселин Димов Кисьов

ПЪРВИЯТ КЛИЕНТ

Къмпингът е готов да посрещне летовниците: бунгалата са пребоядисани, поляната за палатките е остригана, домакинът е събрал чистачките — държи им слово за метлите и лопатите, а те с премрежени очи гълтат пролетният въздух и си мислят за друго.

Рекичката, която нявга работливо въртяла колелата на караджейката, сега безделно се шляе между върбите и ако не е чучурът на Сребърната чешма, да я засилии към морето, сигурно щеше да си остане във вирчето до рибарската кръчма, прекръстена наскоро в бар "*Сребърна чешма*".

Сирма е барманката, а Боцмана ѝ само помага, защото откак го нагази болестта, вратът му се вкочани, лицето му се изпъна като на мумия и само очите му останаха живи, каквито си бяха през моряшките му години.

Сирма подреждаше бутилките с напитки по рафтовете, а Боцмана почистваше помътнелите от зимата стъкла на навеса, украсен от местния художник с разноцветни риби–идиотчета и чайки с прекършени криле. Щом изми стъклата, Боцмана пусна гъбата в пластмасовата кофа, откачи китарата, седна на кашон с бирени шишета, закрета по струните и с глас на старовремски грамофон запя:

*"Моряк съм аз, летя безспирно
там, дето бурите реват..."*

Раздразнен от песента, откъм върбите се обади славей. Боцмана отпусна китарата и се заслуша.

– Не е миналогодишният – обади се от стола Сирма.

– Не е – съгласи се Боцмана. – Миналогодишният беше оперен – този го избива на джаз.

– Ще попее месец–два и край. Друго си е канарчето: пее целогодишно – каза Сирма, слезе от стола и се разкърши.

"Всичко си има, но само за показ – помисли си Боцмана, без да я погледне. – Пиленце никакво, а утре ще си напълни гнездото с малки, а моята цъфти, пък плод не връзва..."

До чешмата се домъкна мъж със сламена шапка. Напълни дамаджаната с вода, изправи се и започна да оглежда, като извърташе цялото си тяло.

– Ей, колега, не се върти като пеленгатор, ами ела насам! – извика му Боцмана.

Човекът остави дамаджаната на каменното корито и внимателно заситни към навеса.

– Нали казват, че водата на Сребърната чешма е целебна, та като нищо друго не помага, рекох от нея – с изтъняло гласче продума той, хвана ръба на първата маса и се отпусна на стола полека.

– Приказки разни. На времето от нея са правили мастика, та затова й е излязло име – ядосан на тенекиеният му глас, отвърна троснато Боцмана.

– А защо султанът я е изградил от мраморен камък и фирма *Сребърна* й поставил?

– Сигурно край нея е ял печено агне... Заради кефа си...

– Може и да е така, но водата си е целебна. Когато на времето, старият идваше на скелето да си продаде житото, бъчва с вода от тая чешма домъкваше на село...

– Носел е водата, защото си е изпивал парите от житото в кръчмата.

Мъжът направи опит да се намръщи, но лицето му остана неподвижно, гладко като извадено от калъп.

– А аз си помислих, че си наел кръчмата, за да лекуваш с водата на Сребърната – след малко рече той.

– Аз въобще не пия вода... Ей, Сирмо донеси ми илача... и бутилка бяло.

– Какъв илач? – оживи се мъжът.

– Аспирин...

– Нима с аспирин?

Моряшки аспирин. Сто ром за дезинфекция и двеста кока–кола за неутрализация.

– Ро–о–ом ли? Та нали положението ни е такова...

– Какво–о–о–о ни е положението? – изимитира гласа му Боцмана.

Мъжът запримига, сякаш да изчисти учудването си.

– Ами не те ли пенсионираха заради...

– Много важно, като са ме пенсионирали...

– Как да не е важно? Пенсионер на никакви години. Откакто се склечих, само по доктори; ракия не съм близнал, свинско не съм вкусвал – тиква, чукундур, картофи – всичко сурово...

– Какви ги дрънкаш?

Ама ти не ходи ли при професора в София? Не ти ли гледа окото през лупа? Не ти ли написа какво да ядеш, с какво да се лекуваш?... Всичко му изпълнявам, без едно. Какво е това агаве, бе колега?

Боцмана го изгледа с презрение, извади бавно цигара, поомачка я с два пръста, пъхна я между устните и със същите бавни движения я запали.

– И пушиш, а?... И аз някога, но откакто...

– Откакто, откакто!... Щом толкоз обичаш болестта, мри си от нея – срязва го Боцмана и духна облак дим в лицето му.

Мъжът се дръпна, изви се, огледа реката, върбите, остриганата ливада на къмпинга.

– Хубаво! Много има по света, ама душа не ми остана да му се радвам – въздъхна той и очите му помътнях. – Отде се извъди тази болчица проклета. Открил я някой си Бехтерев, кръстил я на името си, а илач не й измислил... Лесно им е на докторите: подписат се под нея, ударят и печатчета и хоп – произведат те пенсионер. Защо те не се пенсионира на четиридесет и пет, та да си гледат кефа, ами си размятат белите престилки из болницата, докато и внуците им станат доктори?

– Май ще излезем набори? Как ти е името? Къде изкара войник-лъка? – прекъсна го Боцмана.

– Дучо ме викат... Бях танковак и от танка – на трактора; първо на село, после в тукашното стопанство. И аз като всичките: помъкнах се по децата в града, купих си двор, струпах си къща...

– Аз пък във флотата. После с траулерите. Обиколих океаните; мерлуза, скумрия, карас... Виж!

Дучо се наклони, за да види татуировката на ръката му.

– А това "С", дето е написано в средата на сърцето е моята. Хвърли ми въдица и докато не я налапах, не миряса...

– Я не лъжи човека! – провикна се от шубера Сирма. – Що ракия изпи с тате, докато го склониш да ме даде...

– Щом си му била толкова ценна, да му те върна, а? – отвърна й Боцмана и с вдигнати вежди заочаква отговора й.

Сирма измърмори нещо, пусна силно чешмата и започна да мие чаши.

– Знам, знам за какво си мърмориш, ама не всеки печели от тотото – пресилено се изкиска Боцмана.

– Е, сигурно й помагаш? – отклони разговора Дучо.

– Ако не й чиракувам, как ще си подържам терапията?

– Аз бира не пия, а ти ром!... Шега си правиш с болестта.

– Шегувам си се с нея... Ало, барманката, стига си се потривала, ами донеси поръчката. Нарези и карагъоз!

Дучо хвана масата и се помъчи да стане.

– Я не се надигай! – смъмри го Боцмана. – Няма да ми избягаш, докато не се чукнем. Ти си ми първият клиент. И да пукнеш, трябва да пиеш за здраве!

Сирма донесе бутилка вино и чаша кока-кола с ром. Дучо стисна зъби и я погледна строго.

– Ти, булка, май си решила да се отървеш набързо от колегата ми – не знаеш ли, че докторите ни забраняват такива работи?

– Нали затова са доктори – нехайно отвърна Сирма и му напълни чашата. – А щом си толкова любознателен, агавето е другото име на нашенския столетник. Когато моят го дъвчеше, от устата му като на бясно куче капеше зелена пяна. И той се мъкна в София, да му гледат окото през лупа. Та квас ли не си слага на темето, та кравешки ли... с извинение. Разглези болестта, а тя на плужек го превърна. Завлачи се лигав, никакъв, сякаш не е бил моряк, а счетоводител. Колкото беше спестил по океаните, докторите го излапаха... Гледах го, чудих се дали е същият от снимката, която като икона целувах, че си рекох: „Сирмо, не си изкарала сервитьорски курсове, да му бъдеш болногледачка. Я вземи бара при Сребърната чешма, та си изкарай летата весело, а той нека сам да си слугува на болестта!...” дадох ми го, отидох при фризьорката да ми топира косата, да ми понаплеска клепащите със синилка и оборотът потръгна... А тоя, дето седи срещу тебе, уж не можеше да ходи, пък на един дъх три километра извървя от града до тука, за да ме контролира...

– Ти, вместо да плешиш, донеси карагоза! Човекът първо трябва да се засоли, та после винцето да му е сладко.

– Докарай утре жена си, аз да ѝ кажа, как се лекува вашата болест – продължи да говори Сирма.

– Де да я имаше, за да ѝ разкажеш – въздъхна Дучо и се вторачи в етикета на бутилката. – Не се оплаквам – след като го прочете продължи той – имам си всичко. И цветен телевизор... Децата ми похвални, не мога да река, че не ме гледат. Ама не е там работата. Пенсионер на никакви години... Значи агавето било столетник, а? Де да му зная докторското име, расте и буре в двора, а аз го диря, диря...

– Вие, селяните, на имот налитате. Сигурно имаш голям двор, а? – запита го Боцмана.

– Два и нещо декара... купих го, когато беше нива, а сега градът го глътна. Докато бях човек, райска градина беше: пипер, домати, патладжан и ей такива зелки вадех. Сега пустош. Бучинишът и копривата го превзеха.

Охлювите, чак по телевизора си остават следите... кой? Жената отрано си отиде; синът и снахата станаха учени – не ги търси за работа. Дъщерята още се влачи из техникума. Върне се, хвърли чантата, пхне се в дънките и чакай я по малките часове... Паднах и всичко свърши. Поне на село да си бях останал. Там и земята и хората са други. Куче да мине, ще ти завърти опашка за поздрав. А тука в града – само къщи, къщи... Понякога си думам: Дучо, животът ти свърши. И ти не си му потрябвал. Ама на? Главата едно мисли, а душичката друго. Не й се мре. Исква още да гледа...

– Пийни си, де! Тя нашата така ни е отровила, та с една чашка ли? – окуражи го Боцмана.

Дучо се претраши, отпи малка глътка, задържа я в устата, сякаш да разбере, дали болестта му няма да протестира. После преглътна и гузно се усмихна.

– Слушай, колега! Защо в двора ти не засадим пъпеши. Сега му е времето. През юли курортистите ще ги излапат с корите...

Дучо отпи нова глътка и учудено го загледа.

– Ти ли ще садиш, плевиш, поливаш? – запита той.

– Двамата... Я какви сме мъжаги! – изпъчи се Боцмана и като спукана топка издъхна на стола си. – Е, колкото можем. Позагреят ли се чарковете ни, хайде на рейс а и тука със студено винце ще ги разхлаждаме... За тоя кеф са ти говорили докторите. Тя болестта, наборе, е див звяр, само камшикът я опитомява...

Ушите на Дучо пламнаха, ноздрите му се разшириха – замириса му на разорана угар и лицето му бавно се разтегли в усмивка. Отново видя запустелия си двор да се превръща в райска градина. В райска градина с много, много пъпеши...

Р И Б А Р И

Сирма прибра покривките от масите, Боцмана постави дървения капак на шубера и когато се готвеше да заключи вратата на бара, откъм Сребърната чешма се появиха Маджара и Шперца – боси, с подвити над глезените дочени панталони.

– Ха! Телеграма ли ви изпратих, та ми идвате по никакво време? – запита ги Боцман сърдито, пък скрито им се зарадва.

– Как какво време? Време за пиене – отвърна му Маджара, късоврат старец с месеста глава, капитан на общинския далян.

Шперца, частник рибар с разноцветни очи, избра маса до чешмата, бръкна в торбата и извади шепа скариди.

– Като ви зърнах, рекох си, че сте ми донесли лефер, а вие ще ме залъгвате с някакви си въшливи скариди – подвикна Сирма, измъкна от чантата си червен гребен и започна да си оправя косата за рейса, като се оглеждаше в стъклото на навеса.

– Морето е като жените, Сирмо. Не на всеки дава – отвърна ѝ Шперца, сви зеленото си око и ѝ намигна с кафявото.

– Нали затова си Шперц, да го отключваш и да си крадеш от него каквото ти трябва – направи се, че не го е чула Сирма.

– И такъв шперц не помага, когато е ялово – изхили се Шперца.

По врата на бездетната Сирма избиха червени петна, а Боцман, обиден заради нея, демонстративно заключи вратата на бара и пусна ключа в джоба си.

– Ей, тия скариди искат пиене! – разтревожи се Маджара. – Какво слушате тоя зевзек, дето двама бащи са му боядисвали зъркелите... И на мен, булка, ми се яде лефер, ама няма го още дяволът. Лошо започна годината. Калканът рано хвърли хайвера и се оттегли в дълбокото. Зарганът мина преди да съм опънал мрежите на даляна. След него не дойде чирозът, а като няма чироз и лефер няма...

– Скрънзи. Скрънзи сте вие рибарите. Каквото изкарате на пари го правите. Поне връзка попчета да бяхте докарали, че няма какво да вечеряме...

– И попчетата кът станаха. Оставиха си камъните да зеленясват, и тръгнаха като тебе да търсят боцмани, за да ги отведат в града – клъвна я Шперца.

Боцмана почука ръчния си часовник.

– Няма да мръдна оттука, докато не ми дадеш ключа. Стига си ги поил на вересия – заинати се Сирма.

Шперца измъкна от подгъва на гемиджийската си фуражка смачкана двайсетолевка, тупна я на масата и я заглади с длан.

– Тресе ни нещо, та ни донеси аспирин за нея. Янул ми я даде в аванс, докато го чакаме да се върне от морето.

При вида на парите Сирма омекна.

– Защо пък Янул?

– Братлето му се оженило за естрадната, та черпи завалията. Оженил се без да го пита.

– Без да го пита? – оживи се Сирма.

– *"Бате, разписахме се. Точка. Заминавам за Виена. Точка. Като се завърна, ще правим сватбата. Точка. Стоянчо. Точка"*... Нямаше го в бараката, та аз разписах телеграмата – поясни Шперца.

– Ама Янул рече, че ако Стоянчо вземе оная, ще си...

– Не рече, а на бас се хвана. И ти беше свидетелка... Спечелих ли го? Спечелих.

Сирма хукна през мостчето, за да не изпусне автобуса и първа да донесе новината в града. Боцман отключи бара, домъкна водни чаши, кастрон с лед, две бутилки ром и каса с кока–кола.

Шперца внимателно дозира рома в чашите, допълни ги с кока–кола, избърса си пръстите в панталона и пушна във всяка чаша блокчета лед.

– Брей! Брей! Не вярвах Стоянчо да заобиколи брат си – зацъка с устни Боцмана. – Янул училището си заряза, за да го изучи. Заради него си остана ерген, пък и на майка си не даде да се повтори, за да не оскърбява паметта на баща си...

– Абе то не е за приказване. Всяка седмица по два колета му изпращаше, докато изучи тази пуста цигулка. Секнеше ли през ноември рибата, откачаше пушката: зайци, диви гъски, фазани летяха за София, а той и старата боб и зеле нагъваха – допълни Маджара и наведнъж пресуши чашата си.

– А барбуната? – заклати пръст Шперца. – Ред барбуна, ред копър, зарови кутията в пясъка и като угние, по специален човек я провождаше на брат си, да черпи с нея деликатесните си приятели. Тази барбуна разглези Стоянчо...

– Може да го е разглезила, ама като Стоянчо втор цигулар градът ни няма да роди. Още като студент го викаха да свири в Москва. И в Куба ходи. Бил съм там с траулера. Екстра страна... – намеси се Боцмана.

– Стоянчо е баш цигулар. И време му беше да си намери невеста, ама лошото е, дето целият град знае каква е вземал. На Нова година само по някакви гащи и сутерен се показва по телевизията – каза Маджара.

– Не сутерен, а сутиен, капитане – поправи го Шперца.

– Ти първо си виж очите, пък после поправяй думите – срязва го Маджара и продължи: – А есенес, като дойде да пее в лятното кино, след себе си като кучка влачеше брадати китаристи. Нали дъщерята е на рецептурата в хотела, какви ли чудеса не ми разправи за нея и ония...

– Не се казва рецептура, а рецепция – отново го поправи Шперца.

Маджара тупна масата с юмрук и чашите се разплискаха.

– Ти баща си ли ще поправяш, бе сукин сине?

Шперца отскочи от стола и се захили:

– Виж го ти, дъртият пръч. Аз му поправям неграмотността, а той ми се пише за баща...

– Да пукна ако не съм. Аз ти направих лявото око. Виж го! Зелено е като моето – извика Маджара и дръпна клепача си.

Шперца измъкна рибарския си нож и го заби в масата.

– Слушай, Маджаре! Всякакви шеги поемам, ама да псуваш покойната, не разрешавам!

– Че кой я псува? Аз много я уважавах, иначе щеше ли да излезе от тебе рибар – без да погледне ножа, отвърна Маджара и си напълни отново чашата.

Макар и стар, капитанът си беше запазил мечешката сила, а и на неговото бедро висеше рибарски нож, затова Шперца реши само да се изплюе и се отправи към нужника.

Откъм Сребърната чешма се обади славей и Маджара се заслуша.

– Я го виж ти, вече дошъл – каза той и се извърна да види къде е кацнал.

– Дошъл е, ама не е миналогодишният – поклати глава Боцмана.

– Птиченце никакво, а гласът му на две мили се чува в морето... А ти, като си обикалял света с траулерите, да си видял славеи по другите земни кълбета?

– Видял съм. Нашенските са. Само че там не пеят, а подскачат и цвърчат като врабци... На пролет долитат тук, за да измътят пиленцата.

– Значи тук им е къщата, а там отиват на курорт?

– Отиват да се поугоят, в топлите страни има много мухи – поясни Боцман.

– Такива мънички крилца, а къде го водят?! Аз с гемия по-далек от Цариград не съм стигал – каза Маджара и, като забеляза Шперца, повиши глас: – А кривогледият с неговото корито и Калиакра не смее да премине. По цял ден кисне срещу плажа, да лови попчета...

– Ти пък си лежиш в бараката и чакаш рибата наготово да влезе в торбата ти. И дядо знае така – отвърна му Шперца и отново седна на масата.

– Ами нали съм си дядо – опита се да се сдобри Маджара, но Шперца не се засмя и изпи чашата си без да каже наздраве.

Вечерният бриз тихо се спусна от платото, прошумоли край листата и леко близна морето. Окосената трева на къмпинга замириса на билков чай. По смрачилото се небе прокряха пчелояди. Славейт продължи да пее и Сребърната чешма му заприглася с медния си чучур. Тримата мъже се умълчаха в очакване на Янул.

Чак на третата чаша той се появи: рус, едър, с издута от мускули раирана фланела.

– Най–послед! Рекох си: удавил се е нашичкият от мъка – възкликна Шперца и очите му засвяткаха лукаво.

– Позабавих се, заради мезето – извини се Янул и постави, увит във вестник пакет, на масата.

– Е, извади ли нещо? – запита го Маджара.

– Чак на три мили навътре от Калиакра набарах малко едър сафрид.

– Това са хайманите, дето предвождат стадото – каза авторитетно Маджара, като разтвори пакета с пържената риба.

Шперца грабна най-тлъстия сафрид и започна да го ръфа напред–назад, сякаш свиреше на устна хармоничка, докато от него остана само костта с опашката.

Янул не пиеше "аспирин", затова Боцмана му донесе бутилка бяло вино. Янул чукна дъното на бутилката с длан, ухапа подалата се тапа и я измъкна със зъби.

– Ашколсун! И аз нявга така – рече Маджара и опипа с език протезата си.

– Този номер от тебе съм го научил, капитане, – позасмя се Янул и надигна бутилката.

Маджара погледна Шперца гордо, размаза с длан месестото си лице и се изпъчи.

– И други мурафети правех на младини, ама де го нивгашият Маджар с вълчите зъби – каза той с тежка въздишка. Морето и годинките ми взеха силата. Пирон забивах в масата с длан, а после я захапвах и се разхождах с нея из кръчмата...

– Знаем. Знаем и за дебелата кръчмарка дето си я сграбил за бохчата и си дигнал с една ръка до тавана – пресече го Шперца, който много пъти беше чувал за младежките подвизи на Маджара.

– Знаеш, ама не казваш, че кръчмарката тежеше сто оки. И риташе така, та кълките й плюсяха... А ти бидон вода да занесеш до лодката се скапваш. На твоите години аз две качета чатал куйрук носех под мишка от скелето до града. Тогава нямаше рейсове, както сега, а пеша по стръмното до бакалницата на Македонецата. Всеки месец ми поръчваше по две качета...

– И сигурно заради вмирисания ти чатал куйрук фалира? – отново се заяде Шперца.

– И ти миришеш на умрял делфин, ама ти търпим вонята – отвърна му Маджара.

– Е, няма ли кой да произнесе слово, по случай дето сме се събрали? – запита Шперца.

Янул извади двадесет лева и ги подхвърли на масата.

– Не ми се пие повече. Ако парата не стигне, утре ще се разплатя, – каза той и се надигна.

– Чакай! Чакай! Не сме се сгъзарили така. Освен почерпката и за друго нещо се бяхме хванали на бас – напомни му Шперца.

– Късно е за шеги...

– Шеги ли? Ако Стоянчо те беше питал, дали да вземе естрадната или да не я вземе, щеше ли да ми отрежеш ухото?

Янул се усмихна гузно, повдигна и свали рамене, без да му отговори.

– Щеше – завъртя глава Шперца.

– Попрехвърлили сте чашите. Да оставим този разговор за утре – помъчи се да се изскубне Янул, но Шперца нямаше намерение да го изпусне.

– Всичките бяхме тука, когато сключвахме баса... Прав ли съм, капитане? – обърна се той към Маджара.

– Басовете трябва да се изпълняват, иначе защо хората си ближат палците и ги търкат един в друг, обаче... – опита се хем да не лъже, хем някак си да измести разговора Маджара, но Шперца беше неумолим.

– А ти Морски, какво ще кажеш?

– Да извади още един двадесетак и да турим пепел...

– Пепел ли? А питаше ли ме някой на каква жарава се пекох, докато не прочетох телеграмата? Дори веднъж си сънувах ухото, че го хрупам. А Янул се кикоти и вика: "И другото ще ти отрежа!"... Това се казва кошмар, капитане... Не съм съгласен тази работа да се размине само с пари. Янул трябва да си изпълни баса!

– И какво? Да си отреже главата ли? – запита Маджара като попипа дебелата си шия.

– Грехота е да се отреже такава руса глава с такива сини очи. Ако я няма, чужденките моята ли ще фотографират? Ще си отреже нещичко, без да му се загрозява мъжката хубост...

– Изродче кривогледо, като ти стисна гушата с два пръста попчетата ще мирясат от тебе – разяри се Янул.

– Признавам, як си. Речеш ли и тримата можеш да ни затриеш с един замах, ама си страхопъзльо...

– Какво искаш от мене? – процеди през зъби Янул.

– Пръстче. Едно от двете, с които щеше да ми стиснеш гушата.

Янул допи виното, отиде до чешмата, изми си ръцете и си разпери пръстите на масата.

– Кой избираш?

– Големия – посочи палеца му Шперца.

– Сечи го! – каза Янул и му подаде ножа си.

– А–а–а! Такива да ги нямаме. Ти рече ще си отрежа главата, а не – ще ми отрежеш главата. Аз рекох: ако загубя баса, ще си отрежа ухото, а не...

Янул замахна. Палецът отхвъркна. Той захапа раната и хукна към морето.

Тримата зяпнаха и се превърнаха в статуи. Пръв се размърда Шперца. Падна, запъпли, напипа отрязания пръст и се провикна: "Намерих го–о–о. Ела–а–а–а! Аз на шега, бе братче–е–е...".

Вместо Янул от храста се обади славеят. Боцмана пипна окървавения нож и го запрати към него. Маджара сграбчи масата, за миг я задържа над главата и с рев я разби в земята. Шперца гледаше палеца и като рибите беззвучно отваряше и затваряше уста...

СРЕЩА

Морското конче ненавиждаше циганите, затова пусна симфонична музика, та дано ги прогони от бара на къмпинга, но тримата се бяха залостили на масата до дансинга и продължаваха да пият. Само младата циганка седеше настрани и се мръщеше на високоговорителя.

– Когато сме най-зле така да сме! – пожелаваше Асан–Асен, в костюм на широки раета.

– Който ни мрази под нас да лази! – заканително се провикваше пристигналият от Сливен Орхан–Орлин.

Чукаха силно чашите, гледаха се любовно и от време на време се потупваха по рамената. Не бяха се виждали, откак служиха в строителните войски.

Третият – оглупяло старче с празни очи, безсмислено се хилеше и шумно сърбаше ракията, сякаш пиеше горещо кафе.

– Живнахме, аркадаш, загладихме косъма – започна да се хвали Орхан–Орлин. – И децата ще изуча, за да не са прости като нас. Момчето ми догодина за дофтор ще кандидатства, а дъщерята естрадна иска да става. Жената двадесет години е предача – медал ѝ дадох. Аз скоро ще навъртя с камиона милионния си километър...

– И каква е файдата? – запита го Асан–Асен. – Човек се ражда, за да си кара кефа, а волът – да тегли, защото нито пие, нито пуши, нито се сеща за крава... Голям балама си се извъдил, аркадаш: слугуваш на камиони, двадесет години се давучкаш с една и съща циганка! Тая, дето я виждаш, ми е петата. Имам си правило: щом циганката ми натъркаля две–три, натирам я и си вземам младичка.

– По старому я караш! – поклати осъдително глава Орхан–Орлин, като разкопча шофьорското си яке.

– Ако не я караме по старому, племето ни ще се погуби. Циганинът стане ли учен, започва да се срамува от рода си. Пък и за какъв дявол трябва да се учи? Тия, дето си изкарват хляба на стол с химикалка, пет

лева получават на ден, пък десетачка ми дават на мен на час да им свърша някоя работа. Аз по-добре си живея от тебе, аз...

– Не е така, аркадаш! – пресече го Орхан–Орлин, погледна часовника си, извърна се към Боцмана и го запита дали познава домакина на новата почивна станция.

– Какво от това, че го познавам? – отвърна му сърдито Боцмана.

– Рекоха ми, че щял да ме чака тука, пък никакъв не се вестява. Докарал съм одеала и сума ти други работи, а няма на кого да ги предам. Рано сутринта трябва да поемам за Сливен...

– Остави го, аз ще те оправя! – подскочи Асан–Асен. – Домакинът е мой човек, утре ще ти го докарам. Сега смуче мастика в някоя кръчма и с трактор не можеш да го измъкнеш. Тази вечер си ми гостенин: ще пийнем, ще хапнем, ще спиш у дома.

Орхан–Орлин се възпротиви. Погледна младата циганка и каза, че не иска да ѝ създава главоболия.

– Главоболие ли?! – Учуди се Асан–Асен. – Главоболието идва след препиване, а ние едва сега започваме... Ей, Фани, бягай да кажеш на майка си да заколи голямата гъска! Разбра ли?

Фатме–Фани завъртя глава и тенекиите ѝ обици издрънкаха.

– Със зеле да я опече, ракията да сложи в хладилника, а ти кажи на сестра си да се поприготви като за добър приятел. Разбра ли?

Обещите отново издрънкаха.

– Сега върви и ако нещо не е в ред, мисли му!

Фатме–Фани не се помръдна от стола си.

– Хайде, че си имаме мъжки разговори! – подкани я Асан–Асен.

– Няма да тръгна, докато не ме почерпиш с кока–кола.

– Рекъл съм: когато ми родиш, тогава ще те почерпя. Дим да те няма, че видиш ли я?

Фатме–Фани изгледа широката му длан и с мърморене пое за циганската махала. И старият циганин се надигна да я последва.

– Ей, дядка, не те поих с ракия, за да ми избягаш, а да ни правиш джонбуш на масата – скастри го Асан–Асен и го накара отново да седне.
– Я си покажи номера пред този човек!

Старчето дръпна ръкава на ризата си и на ръката му лъсна белег от стара рана. Асан–Асен взе чашата си и притисна дъното и към белега, като същевременно засъска. Изведнъж очите на стария се разшириха, плувнаха в сълзи, устните му посиняха и от тях изскочи самотен писък.

– През войната немците, като на кон му сложили номер с нажежено желязо и го пъхнали в лагер – поясни със задоволство Асан–Асен. – А сега ще ни покаже, как е избягал от лагера.

Без да го подканят, старчето се хвърли на земята, изпълзя бързо до циментения дансинг, обърна се по гръб и започна да прави движения с ръце, сякаш искаше да се освободи от нещо. От време на време изохкваше, бързо наляпваше палеца си, осмукваше го и отново започваше да движи ръцете си.

– Телената мрежа го убола – поясни Асан–Асен.

Старчето премина "телената мрежа" и продължи да пълзи по колена и лакти. Кокалестият му задник бързо шаваше в широкото дъно на дочените му гащи. Орхан–Орлин сведе глава. Боцмана мрачно наблюдаваше от шубера стареца, който чевръсто скочи и започна сам да си ръкопляска.

– Сус, бе! – изкрещя му Асан–Асен, като измъкна нож от джоба си.
– Още не си показал най-важното и искаш да те похвалим. Я вземи тоя нож!

Старецът пое ножа, притвори очи и със скимтене прокара острието му по белега на ръката си.

– Одрал си кожата, за да премахне номера – обясни високо Асан–Асен.

Старецът продължи да скимти, сгърчи лице, рамената му заподскачаха и тялото му се затресе.

– Стига си се драл! Сега ни покажи какво си ял, когато си се пъхнал под кенефа, докато чакаше да ти зарастне кожата!

Старецът се вдърви. В безумните му очи просветна гневен пламък, стисна ножа и заплашително го издигна. Асан–Асен му го отне и го насочи към него.

– Лапай, де!

Старецът сбърчи нос. Запрегльща мъчително, гушата му настръхна и се задави.

– Смешно, а? И пенсия му дали за това дето ял...

Орхан–Орлин скочи, извади от шофьорската си книжка десет лева и ги постави на масата.

– Какво ти скимна? Аз черпя. Ти си ми гостенин... – възпротиви се Асан–Асен.

– Не съм ти никакъв гостенин. Ще спя в камиона – отвърна му троснато шофьорът.

– А гъската? А балдъзата?... Я, не се занасяй, аркадаш!

– Не съм ти вече аркадаш...

– Значи така, а? – стисна ножа Асан–Асен. Аз гъска да коля за него, ракия да му изстудявам, а той да ме излага пред хората. Същото копеле си беше и в казармата, а аз мислех... Ще дойдеш у нас, иначе...

– Махай се от главата ми! – кресна му Орхан–Орлин.

– Аз ли да се махам, бе? – изрева Асан–Асен и замахна с ножа, но една бирена бутилка го перна по главата и той се струполи.

Бързо се свести, опипа подутото си чело, отново грабна ножа и се надигна, но щом зърна, че Боцмана е пипнал нова бутилка, с псувни напусна бара.

Старият циганин беше заспал на масата и кой знае защо, шофьорът го побутваше да се събуди.

– Остави го да изтрезнее! – дръпна го Боцмана. – Тази вечер си ми гост. Сутринта ще ти докарам домакина, за да му предадеш каквото си му докарал...

– Срамувам се. Много се срамувам... – изплака тихо шофьорът.

– Хайде, без глезотии! – смърми го Боцмана, взе десетолевката от масата и я пхна в джоба на якето му...